

Швачко С. О.

ЕКСТЕРІОРИЗАЦІЯ ГУМОРУ В ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

Актуальність теми зумовлено інтересом учених до лінгвокогнітивного буття мовних феноменів, питань «живого» мовлення, до осмислення міждисциплінарного характеру ГУМОРУ, вербалізація та соціолінгвістичні чинники якого об'єктивуються сьогоденною дієвістю принципів антропоцентризму, динамізму та адаптивності. Гумор підвладний діям мовотворчої функції, яка, як відомо, діє на просторах номінативних та комунікативних одиниць. Мовотворча функція використовує вихідні серйозні форми для конструювання несерйозних висловлювань. Модифікація останніх спрацьовує на глибинному рівні. Особливу увагу вчених привертають проблеми співвідношення сатири, іронії та гумору – їх сутність, соціальна значимість та механізм взаємодії. Сатира та іронія відрізняються емоційним характером незадоволення. Сатира виражає модальність у відкритій формі, іронія – у скритій. Під модальністю розуміємо суб'єктивно-оціночне ставлення автора до змістовності мовлення, співбесідника й самого себе. Особливе місце в емоційно-експресивній мові адресанта посідає іронія як стилістичний засіб. Національна диференціація гумору була відзначена В. Я. Проппом, який зауважив, що французький гумор відрізняється витонченістю та дотепністю (А. Франс), німецький – важкістю (Гауптман), англійський – іноді доброзичливий, а іноді глузливий (Ч. Діккенс, Б. Шоу), а російському гумору притаманні гіркота та сарказм [3, с. 21]. До гумористичних текстів належать і скоромовки, і каламбури – специфічні одиниці кумедного характеру, короткі оповідання. Останні тяжіють до малоформатних текстів з огляду на їх надзвичайність, стислість, імплікативність, емоційність та живий голос [1, с. 84]. Гумористичні ситуації реалізуються у народних піснях, казках, байках, анекдотах, дитячих віршах, загадках і лимериках, гумор яких несподіваний та алегоричний. У текстах-дериватах моделі вихідної комунікативної одиниці є базою для лексичного оновлення. Гумористичний "вибух" відбувається у зоні реми, тому рематичні блоки не підлягають згортанню, без них неможлива актуалізація гумористичного ефекту. Пор. англ.: *In two words: it's possible. You can include me out* [2]. Таким чином, немає гумору без людини, немає людини без емоційного, немає емоційного без експресивного. Розуміння резонансу [1] людських емоційно-експресивних чинників є перспективним для осмислення концепту ГУМОР.

Література

1. Воробйова О. П. Ідея резонансу в лінгвістичних дослідженнях // збірник наукових праць «Мова. Людина. Світ». До 70-річчя професора М. Кочергана / відп. ред. Тараненко О. О. – Київ : Центр КНЛУ. – 2006. – С. 72-86.
2. Кобякова І. К. Модифікація лінгвістичного та соціального досвіду в текстах малого жанру // Вісник СумДУ. Серія Філологічні науки. – Суми, 2000. – №19. – С.4 – 11.
3. Пропп В. Я. Проблемы комизма и смеха. – М. : Искусство, 1976. – 182 с.